

κὰς ἀπολαύσεις, ἀλλὰ διὰ νὰ εἶνε μόνον ἐνήμερος τῶν καθημερινῶν καὶ μάλιστα τῶν τοπικῶν γεγονότων. Ὅταν λείπουν αὐτὰ καὶ λείπουν αἱ μεγάλα εἰδήσεις, ὁ τύπος φυτοζωεῖ. Τὸ ἐναντίον δὲ συμβαίνει ὅταν ἕκτακτόν τι κάμη τὸ κοινὸν αὐτὸ νὰ περιμένη τὴν ἔκδοσιν τῶν ἐφημερίδων μὲ ἀνυπομονησίας πυρετώδη.

Τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποῖαν ἀνά τὰς Ἀθήνας παρήγαγεν ἡ ὑπουργικὴ κρίσις, εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ μετρήσῃ μὲ τὴν κατανώλων τῶν ἐφημερίδων. Ἀνάρπαστα ἐγένοντο τὰ παραρτήματά των, ἀνάρπαστα τὰ φύλλα των. Ἀνέγνωσαν καὶ ἠγόρασαν αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι συνήθως οὔτε ἀναγιώσκουν οὔτε ἀγοράζουν. Ἐφημερίδες αἱ ὁποῖα ἐπώλουν φύλλα κατὰ ἑκατοστάς, ἐπώλησαν κατὰ χιλιάδας· καὶ ὁ κόπος ὁ ἕκτακτος, τὸν ὁποῖον κατέβαλον οἱ δημοσιογράφοι καινοθηροῦντες — διότι ἡ δι' ἄρθρων ἔκφρασις γνώμης ἐμπαθοῦς καὶ προκατειλημμένης ἐπὶ τῶν γεγονότων δὲν ἀποτελεῖ τὸν μεγαλύτερον κόπον τοῦ δημοσιογράφου, — ἐπληρώθη ἄδρῶς ὑπὸ ἀπλήστου κοινού. Ἄλλ' ἡ μεγαλύτερα ἐπιτυχία ὑπ' ὅλας τὰς ἐπόψεις ὑπῆρξεν ὁ Ῥωμηὸς τοῦ Σαββάτου. Ἐκδοσίς ἐξ ἑπτὰ χιλιάδων ἀντιτύπων ἀνηρπάγη κυριολεκτικῶς ἐν διαστήματι δύο τριῶν ὥρων καὶ ἐδέησε νὰ γίνῃ δευτέρα. Καὶ τὸ ἤξιζε μὰ τὴν ἀλήθειαν. Περιεῖχε τοὺς 24 χαιρετισμοὺς τοῦ κ. Δηλιγιάννη, ἐν οἷς ἐξιστοροῦντο μὲ τὸν συνήθη ἄκακον καὶ εὐτραπελώτατον τρόπον τὰ γεγονότα τῆς ἐβδομάδος. Ἐξ αὐτοῦ ἀποσπῶ ἓνα μόνον στίχον, ἐπιγραμματικῆς περιεκτικότητος :

Χαίρε ποῦ πέφτεις πάντοτε μὲ πλειονοψηφία.

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ ΠΑΤΡΙΣ ΤΟΥ ῬΗΓΑ

Μὲ μεγάλην συγκίνησιν ἤκουσα ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ἀμάξῃ, ὅτε τὸ πρῶτον καθηγρόμην εἰς Λάρισαν, ὅτι ἐπλησιάζομεν τὸν Βελεστίνον. Οὔτε αἱ ἀρχαῖαι Φεραί καὶ ὁ Ἄδμητος, οὔτε τῆς Ἀλκῆστιδος ἡ συζυγικὴ ἀγάπη καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος ἡ ταπεινὴ θητεία καὶ τοῦ Ἡρακλέους ἡ πάλη μετὰ τοῦ Θανάτου, οὐδὲ ἀκόμη τοῦ μεγάλου Ἰάσωνος τὸ θλιβερόν τέλος ἐκέντησαν τόσον τὴν καρδίαν καὶ τὸ πνεῦμά μου. Μόνον ὁ Βελεστίνος, ὁ ταπεινὸς καὶ ἄσημος Βελεστίνος, μὲ τὸν μουδιῆρην καὶ τὸν μπῆρην του, τοὺς χαμηλοὺς οἰκίσκους τῶν δούλων καὶ τοὺς ὑψηλοὺς πύργους τῶν ἀγάδων· μὲ τὰ ἐπηρμένα μέτωπα τῶν κατακτητῶν καὶ τὰς κυπτούσας κεφαλὰς τῶν κατακεκτημένων· μὲ τὸ σκότος τῆς δουλείας

καὶ τὴν πυκνὴν ὀμίχλην τοῦ παρέστη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ὀλοφάνερος. Κ' αἰφνης χαμηλὸς οἰκίσκος, χαμηλότερος ἐκείνου ὃν οἱ ἀρχαῖοι Πενέσται τῆς χώρας αὐτῆς κατῴκησαν ποτέ, μοῦ ἐδείξεν ὑπὸ ἀθέβαιον φῶς λυχνίας, γέροντα ὑψηλόν, λευκόμαλλον κύπτοντα ὑπὸ τὸ βάρος δυνατῆς συμφορᾶς καὶ γραῖαν γυναῖκα ἄφρων χαμαὶ καὶ γυναῖκας ἄλλας καὶ ἄνδρας καὶ παιδιά, ὅλους συμμαζευμένους ἐκεῖ, κατατρομαγμένους, ἀναμένοντας ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν φοβερὰν κραυγὴν καὶ φοβερώτερον κτύπημα θανάτου, ὡς ἡ οἰογένεια τοῦ Πριάμου παρὰ τὸν βωμόν τῶν Ἐφρυστίων ἀνέμενε τοὺς ἐπιδρομείς. Καὶ ἰδοὺ ἡ κραυγὴ ἀκούεται εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον καὶ ἡ ποδοβολὴ φθάνει ἀγρία, ἡ θυρὶς θραύεται καὶ πηδῶσιν ἐντὸς μαχαιροφόροι, ἐκσπῶντες τὸν θυμὸν των κατὰ ἀόπλων καὶ ἀνυπερασπίστων θυμάτων !

Καὶ ἦσαν τ' ἀτυχῆ αὐτὰ καὶ ἀνυπεράσπιστα θύματα ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ οἱ συγγενεὶς δεκαοκταετοῦς νεανίου, ὅστις μὴ δεχθεὶς νὰ διαπεράσῃ ἐπὶ τῶν νώτων του διὰ τοῦ ρέυματος τὸν ἄγχν τὸν ἐπνίξεν εἰς τὰ θολὰ νερά του. Καὶ παρηκολούθουν τότε διὰ τῆς φαντασίας τὸν φλογερόν νεανίαν φεύγοντα τῆς πατρικῆς στέγης, τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ πλήρη μίσους τὴν καρδίαν καὶ ὄρκου ἐκδικήσεως τὰ χεῖλη, πλανώμενον εἰς τὴν ξένην, ψάλλοντα τ' ἀγαθὰ τοῦ ἐλευθέρου πολίτου, σαλπίζοντα τὴν ἡμίθεον καταγωγὴν τῶν ἀγγαρευομένων δούλων, πασχίζοντα νὰ κινήσῃ εἰς συμπάθειαν τοὺς ξένους, νὰ συνδαυλίσῃ τὴν κοιμωμένην λάβαν τῶν πατριωτῶν καὶ ν' ἀνάψῃ μεγάλην πυρκαϊάν, ἀποδίδων ὡς ὁ Μωυσῆς τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ὀμοφύλους του καὶ ὡς ὁ Μωυσῆς βασιζόμενος εἰς τὸν Θεὸν του μόνον καὶ εἰς ἑαυτόν. Καὶ μετ' ὀλίγον τὸν ἔβλεπον συλλαμβανόμενον, μαστιγούμενον, φραγγελομένο ἀλλ' ἄκαμπτον κρατοῦντα τὸ ἠράκλειον σῶμα, ὑψηλὰ ἀνατείνοντα τὴν χονδρὴν κατασρόμαλλον κεφαλὴν μὲ τοὺς ἐκφραστικὸς ὀφθαλμούς καὶ τὸν μαῦρον μύστακα, ἀλύγιστον τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ ῥίπτοντα αὐτὴν μετὰ παρρησίας κατὰ πρόσωπον τῶν τυράννων του :

— Μετὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μου αὐτὸς εἶναι ὁ μεγαλειότερος πόθος μου.

Εἶχα ἐμπρὸς μου Ῥήγα τὸν Βελεστινῆ !

+

— Βελεστίνος· δέκα λεπτά !

Ἡ ἔντονος κραυγὴ τοῦ ὀδηγοῦ τῆς ἀμαξοστοιχίας μὲ ἀπέσπασε τοῦ ὄνειρου μου κ' ἔστρεψα γύρω ἐκπλακτός τοὺς ὀφθαλμούς. Παχέα σιαὶ καὶ ῥωμαλέα βλάστησις ἠγείρετο παντοῦ· τὰ κηπάρια κ' αἰμασίαι καὶ αἱ φυτεῖαι τοῦ Πολυβίου ἠκμαζον ἔτι, ἀποτελοῦντα ὡς καὶ κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἐρασμίαν ὄασιν ἀνά τὰς ἀδέν-

δρους Θεσσαλικὰς ἐκτάσεις. Πρὸ τοῦ σταθμοῦ βραχοφόροι καὶ φουστανελοφόροι χωρικοὶ μὲ κόκκινα καὶ γαλαξία μανδήλια εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦρκοι τινὲς μὲ τ' ἀντερία καὶ τὰ σαρίκια τῶν βλάχοι μὲ τὰς φουστάνελας καὶ τὰ φέσια καὶ τὰ σελιάχια τῶν· μία βλάχα γραῖα μὲ τὴν σειριτόφορτον τοῦ Πίνδου ἐνδύμασίαν, στρίφουσα τὴν βόκαν τῆς· εἰς τσαρουχὰς μὲ τὴν δερματίνην ἐμπροσθῆλαν καὶ τὰς ὀζώδεις χεῖρας του· εἰς κουλουροπώλης περιφέρων εἰς πώλησιν τὰς κουλούρας του· ἄλλος στραγαλοπώλης ὄρθιος πρὸ τοῦ στρογγύλου πάγκου του, ὅλοι περιήρχοντο πρὸ τῶν ἀμαξῶν, περιέργως ἐξετάζοντες διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ ἐσωτερικὸν τῶν εἶτε συνομιλοῦντες μετὰ τῶν ταξειδιωτῶν.

Ἦμην εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Ῥήγα. Ἀλλὰ τὰς οἰκίας καὶ τοὺς πύργους τοῦ χωρίου πουθενὰ δὲν διέκρινα. Ἐπήδησα διάπυρος τῆς ἀμαξοστοιχίας καὶ ἠρώτησα ἓνα χωρικόν.

— Ποῦ εἶνε τὸ χωριό, ρέ;

— Πίσ' ἀπὸ τ' ὄρμάνι· μ' εἶπεν ἀδιαφόρως, δεικνύων δι' ἀνατάσεως τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰ ἔμπρός, ὅπισθεν τοῦ δάσους.

— Εἶνε μακρὰ;

— Ἐδὰ, χάμου.

Δὲν ἐκρατήθην· ἔλαβα τὸν μανδύαν μου καὶ προσεκάλεσα τὸν χωρικὸν νὰ μὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ χωρίον.

— Νὰ φύγῃ πρῶτα τὸ παπόρι· μοὶ εἶπε δεικνύων τὸν σιδηρόδρομον.

— Θὰ βάλῃς κανένα μέσα;

— Ὅχι. . . . ἔτσι.

Ἡ ἀπάθεια μετὰ τῆς ὁποίας μοὶ ἀπήντησε μ' ἔδειξεν ὅτι ὁ χωρικός εἶχε καιρὸν νὰ χάσῃ ἀκόμη.

Ἐπὶ τέλους ἔφυγε τὸ παπόρι. Ὁ χωρικός τὸ παρηκολούθησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μέχρις οὗ ἐξηφανίσθη εἰς τὴν πεδιάδα καὶ στραφεὶς τότε,

— Πᾶμε· μοὶ εἶπε.

Τὸν ἠκολούθησα μέχρις οὗ μὲ ὀδήγησεν εἰς εὐρεῖαν ἀμαξιτὴν ὁδὸν, ἀγούσαν ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ εἰς τὸ χωρίον. Καὶ ἄλλοι χωρικοὶ ἀνέβαινον μεθ' ἡμῶν, τινὲς μὲ παντοειδεῖς ἀποσκευάς, ἐπανελθόντες ἐκ Βόλου, ἄλλοι παραλαβόντες τι ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ· ὁ τσαρουχὰς μὲ κύλινδρον δερμάτων ἐπ' ὤμου· ὁ κουλουροπώλης καὶ ὁ στραγαλοπώλης μὲ τοὺς πάγκους τῶν ἐπὶ κεφαλῆς· ἡ γραῖα μὲ τὴν βόκαν τῆς καὶ ἄλλοι καταβάντες, ὡς ὁ Μέντωρ μου, διὰ νὰ χάσῃ μόνον κ' ἐπιστρέφοντες ἦδ' μ' ἔλαφραν συνειδησὶν ὅτι ἐξεπλήρωσαν τῆς ἡμέρας τῶν τὰ καθήκοντα. Ὅλοι δὲ οὗτοι καθ' ὁμίλους πορευόμενοι συνεζήτουν, διὰ μυριστὴν ἴσως φορὰν ἀρ' ἧς ἦλθεν ὁ σιδηρόδρομος εἰς τὸν τόπον τῶν, πῶς φουξᾷ καὶ πῶς ξεθυμαίνει, πῶς κινεῖται καὶ πῶς συρίζει ἡ ἀτμομηχανή.

— Εἶνε παλῆς δρόμος τοῦτος; ἠρώτησα τὸν σύντροφόν μου.

— Ὅχι· τὴν ὁρμάνει ὁ δήμαρχος· ὁ παλῆς εἶν' ἀπὸ 'κεῖ. Καὶ διὰ τῆς χεῖρός του μοὶ εἰδείξε δεξιά.

— Εἶνε πολὺ παλῆς;

— Πάππου πρὸς πάππου· μοὶ ἀπήντησε λακωνικῶς.

Ἡ ἰδέα ὅτι τὸν δρόμον ἐκείνον ἴσως ἐπάτησέ ποτε καὶ ὁ Ῥήγας μ' ἐγαλθάνισε.

— Δὲν πᾶμε ἀπὸ 'κεῖ; ἐπρότεινα εἰς τὸν χωρικόν.

— Τί θές τί γυρεύεις· εἶνε μακρύτερα.

— Ἐχεις δουλειὰ ἐπὶ χωριό;

— Ὅχι· σὰν θές πᾶμε.

Κ' ἔστρεψε δεξιά. Εἰσήλθομεν εἰς δρομίσκον στενὸν μόλις ἐνὸς μέτρου πλάτους κ' ἑλικοειδῆ. Πυκναὶ συστοιχίαι κυπαρίσσων, δένδρα ἄλλα παντοειδῆ, σχοῖνοι καὶ ἀγριόβατοι καὶ παλιούροι ἐξετείνοντο δεξιά καὶ ἀριστερά· κισσοὶ πλατύφυλλοι ἀνερριχθῶντο ἐπὶ τῶν στελεχῶν καὶ ἠπλοῦντο εἰς ἀναδενδράδας μετὰ τοῦ αἰγοκλήματος καὶ τῆς ἀγοριαμπέλης ἀνωθεν, καὶ μᾶς ἀπέκλειον ἀπὸ βήματος εἰς βήμα ἐντὸς τερπνοῦ ἀσιατικοῦ κισσίου· νερὰ ἔτρεχον ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἄφθονα μέσφ τῶν θάμνων καὶ προσέκρουον ἐπὶ τῶν ριζῶν καὶ ἀνεπήδων τὰ φυλλώματα καὶ παρέσυρον τὰ ἄνθη κ' ἐκύλιον τοὺς χάλικας εἰς ἀρμονικὴν συμφωνίαν· ἐνῶ πτηνὰ παντοδαπά ἐπέτων κ' ἑτερέτιζον κ' ἐλατρεύοντο ἐπὶ τῶν χλωρῶν κλαδίσκων ὡς εἰς καμμίαν πανήγυριν τῆς φύσεως. Ἐν μέσφ δὲ τοῦ πυκνοῦ φυλλώματος ὁ ἥλιος, δύνων ὅπισθεν τοῦ βουνοῦ, ἐφ' οὗ ἰχνογραφεῖτο ὡσεὶ φλογοβόλον μικρὸν ἐρημοκλήσι καὶ δύο κυπαρίσσοι, κατεπλημύρει διὰ χρυσῶν ἀκτίνων τὸ δάσος.

Πολλάκις ἀνεμνήσθην ἐκεῖ τὸν Ἕλληνα Μουσῆν κ' ἐσκεπτόμην τάχα ἂν εἰς τὸ δάσος ἐκείνο πλανώμενος πρὸ τῆς φυγῆς του, εἰς τὸ βογγητὸ τῶν δένδρων καὶ τὴν ἐλευθέραν πτῆσιν τῶν πτηνῶν δὲν ἐνεπνεύσθη κανένα ὕμνον, ἀπ' ἐκείνους οἵτινες ἐθέριμαν ἐπειτα τὰ στήθη τῶν πατριωτῶν, ἂν δὲν ὠνειροπόλησεν ἡ μεγάλη ψυχὴ του ἐκεῖ τὸ πρῶτον τὴν ἀπέραντον Πατρίδα, ἣν ἤθελε ν' ἀναστήσῃ ἀπὸ τὴν Μπόσνα ὡς τὴν Ἀραπιά. Συχνὰ δὲ μοῦ ἤρχετο εἰς τὸν ὄν νὰ ἐρωτήσω τὸν σύντροφόν μου ἂν ἤξευρέ τι περὶ τοῦ μεγάλου συμπατριώτου του. Ἀλλ' ἐκρατούμην ἐκ φόβου μήπως λάβῃ ἡ καρδιά μου φοβερὰν ψυχρολουσίαν ἀπ' ἐκείνας ὅσας πολλάκις φεῦ! ἔλαβε μέχρι σήμερον κατὰ τὰς ἐπισκέψεις μου εἰς ἱστορικοὺς τόπους. Αἰφνης ὁμως ἔλυσεν ἐκείνος τὴν σιωπὴν.

— Ποῦθε κοπιᾶζεις, καπ' τάνε;

— Ἀπ' τὸ Βόλο.

— Πῶς πᾶν' τὰ πράγματα;

Ἐστάθην καὶ τὸν προσέβλεψα ἐκθαμβος. Πάντοτε οἱ τόποι εἰς τοὺς ὁποίους συνέθη κάτι ἱστορι-

κὸν εἶτε κοινωνικὸν γεγονός· οἵτινες ἐπλημμυρίσθησαν ἀπὸ αἵματα εἶτε ἀπὸ δάκρυα· ὅσοι ἔφερον εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸ φῶς εἶτ' ἔκρυψαν διὰ παντός ὑπὸ τὰ χρώματά των προνομιοῦχον ὑπαρξίν, βυθίζουσι εἰς ἄλλον κόσμον καθένα εὐαίσθητον ἐπισκέπτῃν. Ἐγὼ ἐξἄφρα ἐκεῖ διετέλουν ὑπὸ ὑψηλὴν διέγερσιν· τὰ πάντα γύρω μου ἐφαίνοντο ὅτι ἐξεπροσώπουσι τὸν Ῥήγαν, πολλὰκις μέσφ των ἀναδενδράδων ἐπίστευον ὅτι διέκρινα αὐτὸν ὁλόσωμον, μετὴν μαύρην ἐνδυμασίαν καὶ τὴν λεοντώδη κεφαλὴν του καὶ τὴν ἐκφραστικὴν ἐκείνην φυσιογνωμίαν των ἰσχυρῶν ψυχῶν· ὅτι ὅλα καὶ τὸ νερόν καὶ τὸ δάσος καὶ ὁ ἀήρ περίξ ἐπανελάμβανον ἀδιακόπως τὰς στροφὰς τῆς λύρας του. Διὸ καὶ μοῦ ἐφάνη ἄλλος εὐθύς ὁ κοντόχονδρος ἐκεῖνος καὶ βλακώδης Καραγκούνης. Πῶς πᾶν' τὰ πράγματα, δηλαδὴ τὰ πράγματα τῆς πατρίδος βέβαια· ὥστε φροντίζουσι καὶ περὶ πατρίδος οἱ Καραγκούνιδες! Διατί τάχα· ἡ μεγάλη λάβα ἦτις ἔβραζεν εἰς τὰ στήθη τοῦ Ῥήγα διατί νὰ μὴν ἀφῆκε τὴν ἐλαχίστην σπιθα καὶ εἰς τὰ στήθη των σημερινῶν συμπατριωτῶν του; Δὲν εἶνε καθόλου παράδοξον. Καὶ ἤρχισα εὐθύς νὰ τοῦ ψάλλω ἰστορίας καὶ νὰ τῷ δίδω ἐλπίδας ὅτι τὸ μέγαλον ὄνειρον τοῦ συμπατριώτου του γρήγορα θὰ πραγματοποιηθῆ, ὅτι πολλοὶ Ῥήγα εἶν' ἔτοιμοι νὰ ψάλλουσι πάλιν :

Ὡς πότε παλληκάρια νὰ ζοῦμε 'ς τὰ στενά!

— Δὲ σοῦ μιλάω γιὰ τέτοια· σὲ ρωτᾷ γιὰ τὸ ἔκλογές. Θὰ τὸν βγάλουσι πάλιν τὸν Καρτάλη;

Διεκόπην κατησχυμένος. Ἐλησμένησα ὅτι ἐπέκειντο δημοτικὰ ἔκλογαί καὶ ὁ χωρικός ἤθελε νὰ μάθῃ πῶς πηγαίνουν τὰ ἔκλογικὰ πράγματα ἐν Βόλφ, ὅπου ἐγένετο φροερά κομματικὴ πάλη, ὅπου νέοι Γίγαντες ἀνεστάτουσι τὸ Πήλιον ἐναντίον τοῦ Διός...

*

Ὁ Βελεστίνος κεῖται ἐπὶ των προπόδων τοῦ λόφου καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ οἰκίας τουρκικῆς, εἰς τὰς ὁποίας κατοικοῦν ἤδη οἰκογένεια βλάχων, καὶ ἀπὸ πύργου ἀράδων, ἐντὸς των ὁποίων διακίτωνται ἀνέτως αἱ κορῶναι καὶ οἱ πελαργοί. Τουρκικὰ καλδερῖμια, ὑψηλοὶ περίβολοι, μεγάλαί θύραι σιδηρόφρακτοι καὶ μυστηριώδη θυρίδια, δύο τουρκικὰ τεμένη, καὶ δεξιά, ἀντίπεραν τοῦ Ἐρηιά, ἐπὶ τῆς κλιτύος λόφου, σωρεῖα τουρκικῶν μνημάτων, μετὰ τὰς πλάκας ὀρθίας ὡσεὶ φυτρωμένας εἰς τὴν γῆν, μαρτυροῦν εὐγλωττωσι εἰς τὸν ξένον τὴν πολυχρόνιον κυριαρχίαν, ἣτις ἐβάρυνεν ἐπὶ τοῦ τόπου.

Τὸ χωριὸν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἠρίθμει περὶ τὰς τριακοσίας οἰκογενείας τὰς πλείστας ὀθωμανικῆς. Ἦτο ἔδρα ὑποδοικῆσεως ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐξήρτωντο τὰ περίξ τσιφλίκια. Ἦδη ὁμως δὲν ἔχει

οὐδὲ τὸ ἡμισυ τοῦ τότε πληθυσμοῦ καὶ εἶνε ἔδρα τοῦ δήμου Φερῶν.

Φαίνεται ὅτι ὁ φίλος δήμαρχος προοικονομίζετο κακῆν τὴν ἐκβασίν των ἐπικειμένων ἔκλογων. Διότι ὅτε τὸν ἐπεσκέφθη ἐν τῷ γραφεῖόν του τὸν εὐρον ἄνω κάτω, μαλλόνοντα μετὰ ὅλους, μετὰ τὸν πάρεδρόν του καὶ τὸν Νομάρχην, μετὰ τὸν κλητῆρά του καὶ τὸν Πρωθυπουργόν, μετὰ τοὺς ἔκλογαί του καὶ τὸν Βασιλέα. Μετὰ παρέδωκε προθύμως εἰς τὸν οὐλεμᾶν τοῦ τόπου, τὸν κ. σχολάρχην, νὰ μετὰ ξαναγῆσῃ εἰς τὸ χωριὸν κ' ἔμεινεν αὐτὸς καταστρώων ἐπὶ χάρτου τοὺς ἔκλογικούς του συνδυασμούς.

Ὁ σχολάρχης ἦτο νέος Μακεδὼν πολὺ συμβιβαστικός καὶ καλόκαρδος. Μ' ἔφερε κατὰ πρότερον εἰς δεξιόν, ἄνω τοῦ χωρίου, λόφον ὅπου μοῦ ὑπέδειξεν ἐρείπια τειχῶν τῆς περιφήμου Πελασγικῆς πόλεως, μ' ἐβεβαίωσε δὲ ὅτι καὶ ἄνω ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου σώζονται ἀκόμη λείψανα τῆς ἀκροπόλεως καὶ ὅτι ἐντὸς τῆς νεοκτιστοῦ ἐκκλησίας τοῦ χωρίου, ὑπόβαθρον ἀρχαίου ἀγάλματος ὑποβαστάζει τὴν ἁγίαν Τράπεζαν.

Ἐπειτα μ' ἔφερον εἰς τι ἐξοχικὸν καφενεῖον νὰ μοὶ δώσῃ τὸ οὔζον, τὸ ἀπαραίτητον Θεσσαλικὸν ποτόν. Νερόν κατερχόμενον ἀπὸ τοῦ Κεφαλοβρύσου ἐσχημάτιζε μικρὰν λίμνην καὶ κατήρχετο εἰς αὐλάκα πρὸς τὸ δάσος ὅπου ἀνεκίνει τοὺς ὑδρομύλους. Εἰς τὴν λίμνην γυμνόποδες καὶ ἔξωμοι αἱ χωρικαί, ἀνακινούμεναι ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ, ἐκοπάνιζον ἀσπράρρουχα. Ἄνω δύο τρεῖς γηραιοὶ πλάτανοι καὶ μία μελιὰ ἔρριπτον παχυτάτην σκιάν. Οἱ πλάτανοι οὗτοι κατὰ τοὺς χωρικούς ἐχρησίμευον ἄλλοτε εἰς τοὺς δεσπότης ὅπως κρεμῶσι τοὺς δούλους· εἰς αὐτοὺς δ' εὐρον οἰκτρὸν τέλος καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ Ῥήγα.

Ἀπὸ τῆς ἀπαισίας ἐκείνης ἐποχῆς ἀπέσπασε τὴν προσοχὴν μου ἐπεισοδίον τι. Νέος χωρικός ἦλθε κ' ἐζήτησε καφὸν ἀπὸ τὸν καφεπώλην, ἀλλὰ τῷ εἶπεν οὗτος ὅτι δὲν εἶχε· ἐζήτησεν οὔζον, δὲν τῷ ἔδωκεν· ἔρριψε λεπτὰ ἐπὶ τοῦ πάγκου προπληρώνων, ἀλλ' ὁ καφεπώλης ἔρριψε κατὰ γῆς τὰ λεπτὰ. Ὁ χωρικός τὸν προσέβλεψε κατὰματα, εἶτα συνέλεξεν ἀπὸ τῆς γῆς τὰ κέρματα καὶ ἀπεσύρθη χωρὶς νὰ εἶπῃ λέξιν. Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐνόησω τί συνέβαινε μετὰ αὐτὰς τὰς σιωπηλὰς φιλοφρονήσεις τοῦ καφεπώλου καὶ τοῦ πελάτου του. Ἄλλ' ὁ σχολάρχης καὶ εἰς τοῦτο μετὰ διεφώτισεν.

Ὁ νέος ἦτο ἀπὸ τοὺς παλληκάριωντας ἐν τῷ χωρίῳ. Ἀνῆκεν εἰς ἕτερον κόμμα· ἐνῶ ὁ καφεπώλης ἀνῆκεν εἰς τὸν δήμαρχον. Πρὸ τιμῶν ἡμερῶν συνεπλάκησαν τὰ κόμματα ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ οἱ ὑποψήφιοι, οἵτινες ἦσαν ἐν ὄλφ ἔξ, μετὰ συμβίβασιν, ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ δημάρχου καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ συμβοῦν δυστυχήματα. Ἐκτοτε εἰς τοιοῦτον σημεῖον ἔφθασεν ὁ κομματικὸς ἀναβρασμός, ὥστε ἐχωρίσθησαν ὀριστικῶς καὶ καφε-

νεῖα καὶ μαγαζεῖα καὶ συνοικίαι ἀκόμη, καθεὶς δὲ τῶν ὑποψηφίων ἔγεινε καὶ ἀρχηγὸς ἰδίου στρατοπέδου, μὴ συγκοινωνοῦντος οὐδὲ εἰς τὸ ψυχομάχημα καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἔτι μετὰ τοῦ ἄλλου.

Οἱ νεοελευθεροί, ὡς βλέπετε, ἐπῆραν εἰς ὕψιστον σημεῖον τὰς ἐκλογὰς καὶ τὰ δικαίωματα τοῦ πολίτου!

*

Μετὰ τὸ οὖρον ὁ σχολάρχης μ' ἐπῆγεν εἰς τὸ βᾶθος τοῦ χωρίου, εἰς τὴν Ὑπέρειαν κρήνην ἢ μᾶλλον εἰς τὸ Κεφαλόβρυσον, ὡς λέγεται παρὰ τῶν χωρικῶν. Καὶ ὑποθέτω ὅτι οἱ γραμματισμένοι τοῦ τόπου θὰ κάμουν καλὰ νὰ τὸ ἀφίσουν Κεφαλόβρυσον καθὼς θὰ ἔκαμνον ἀγιώτερα ἐὰν ἔφινον καὶ τὰς Φεράς ὑπὸ τὰ εἰρεπία των. Αἱ Φεραὶ ἐξέλειπον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς πρὸ τοῦ Φόν Κατσελενενοβόγεν, τοῦ πρώτου Γάλλου κυρίου των, καὶ πρὸ τῆς Ἄννης τῆς Κομνηνῆς ἀκόμη ἢ δὲ Ὑπέρεια κρήνη ἔχασε τὸ ὄνομα καὶ τὰς νύμφας τῆς, ἀφ' ἧς ἐμαρτύρησεν εἰς Ὑπάτην ὁ Ἡρωδίων, ἀπόστολος νέας θρησκείας κ' ἐπλυνε τοὺς πόδας του εἰς τὰ νάματά τῆς ἀγροίκου Χριστιανός.

Τὸ Κεφαλόβρυσον εἶνε λεκάνη ἀρετὰ μεγάλη, ἐκτεινομένη παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου τοῦ καλουμένου ἤδη Σαράϊ, ἕνεκεν τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἀρχαίων εἰρεπιῶν βεβαία. Γύρω αὐτῆς μεγάλοι ὀγκόλιθοι ἐκτείνονται εἰς βραχίδια ἀπὸ τῶν ὀποιῶν κατέρχονται οἱ χωρικοὶ εἰς τὸ κέντρον, ὅπου ἀπὸ λιθοκτίστου ὑψώματος τρέχει ἄφθονον τὸ νερόν. Εἰς τὴν μίαν ἄκραν ὀρθοῦται γαλανοβαμμένον τζαμί καὶ ξύλινον παράπηγμα καφενεῖου γύρω δ' ὑψοῦνται γηραιοὶ πλάτανοι, οἱ πλεῖστοι ἀπεξηραμένοι κ' ἐρημωμένοι ἤδη.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει καὶ ἀπ' ὅλους τοὺς δρόμους ἔσπευδον αἱ χωρικά νὰ γεμίσουν τὰς ὑδρίας των καὶ οἱ χωρικοὶ νὰ ποτίσουν τὰ κτήνη των. Ὅμιλοι παιδιῶν ἔτρεχον παρὰ τὰ χεῖλη τῆς λεκάνης, παίζοντα καὶ πετροβολοῦντα τὰς ἐν τῷ νερῷ νηχομένας γήνας, αἵτινες ἔφρευγον ἐν κρωγμῇ ἀπὸ τῆς μιάς εἰς τὴν ἀντίπεραν πλευράν, ἐκτινάσσουσαι ἀργυρὰς ψεκᾶδας διὰ τῶν πτερῶν των. Ἀρὰ γε δὲν ἐπαίξεν οὕτω καὶ ἐπετροβόλει τὰς γήνας κ' εἰσῆρχετο εἰς τὸ νερόν παιδίον ὁ Ῥήγας ἄφροντις, μὴ βαρυνόμενος διὰ τὴν δουλείαν τῆς πατριδος του, μηδὲ φανταζόμενός ποτε ὅτι θ' ἀπέβαινε μίαν ἡμέραν ὁ Τυρταῖος τῶν δούλων, ἢ λατρεία καὶ τὸ σέμνωμα ὀλοκλήρου λαοῦ; Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπαίξεν οὕτως, ἤρκει ἢ ἐμφάνισις τυραννικῆς μορφῆς μόνον νὰ τῷ κόψη τὴν χαρὰν καὶ νὰ τῷ φέρῃ τὰ δάκρυα· ἐνθ' οἱ σημερινοὶ ἀπόγονοὶ του εἶνε ἐλεύθεροί· εὐτυχῶς, νὰ χαίρουν τὴν χαρὰν καὶ τὰ παιδικὰ τῶν χρόνια!

Ὅλος ὁ γῶρος ἀντήχει ἀπὸ φωνᾶς καὶ χιλιμυτρίσματα. Κτήνη καὶ ἄνθρωποι ἐποδοπάτουν τὸ νερόν καὶ ἀπὸ τοῦ βᾶθους τῆς λεκάνης ἐξήρ-

χοντο βρωμεραὶ ἀναθυμιάσεις ἕνεκεν τῆς ἀνακινουμένης λάσπης.

Ποῦ εἶνε, Σοφοκλῆ, τὸ θεοφιλέστατον νᾶμα:

*

Τὴν αὐγὴν τῆς ἐπομένης ὁ δήμαρχος μοῦ ἔδωκε πολὺπερον χωρικόν νὰ μοῦ δεῖξῃ τὸ σπίτι τοῦ Ῥήγα. Ἐκαστος φαντάζεται τὴν ταραχὴν ἧτις ἐπλημμύρει τὰ στήθη μου μέχρις οὐ φθάσω εἰς τὴν κοίτην ἐν ἣ εἶδε τὸ πρῶτον τὸ φῶς ὁ μέγας πατριώτης. Τί ἔχει νὰ κάμῃ ἢ φάτην τῆς Βηθλεὲμ ἀπέναντι τῆς κοίτης ἐνός ἐθνομάρτυρος; Ὁ Χριστὸς ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιόν του δι' ὅλον τὸν κόσμον· ἀλλ' ὁ Ῥήγας ἐκήρυξε τὸ ἰδικόν του διὰ τὸν δούλον ἐθνισμόν. Ὁ Χριστὸς εἶχεν εἰς τὰ στήθη του ὀλοκλήρον τὴν ἀνθρωπότητα· καὶ ὁ Ῥήγας εἶχεν εἰς τὰ ἰδικὰ του στήθη μίαν μεγάλην Πατρίδα, δεσμευμένην, τυπομένην, ἐξηυτελισμένην. Ὁ Χριστὸς ἐκράξεν εἰς τὸν νεκρὸν Λάζαρον ἐγειροῦ, καὶ ὁ Ῥήγας ἔλεγε τὸ αὐτὸ εἰς ὀλοκλήρον νεκρὸν λαόν· καὶ ἡ φωνὴ τοῦ στέντωρος ἠκούσθη καὶ ὁ νεκρὸς ἀνέστη ἄνευ θείας τινὸς συμπράξεως, παρὰ διὰ τῶν ἁμαρτῶν του μόνον. Ἄς συλλογίζωνται ἄλλοι ὅτι εἶνε ἄνθρωποι καὶ ἄς λατρεύουν τὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου· ἐγὼ θέλω νὰ εἶμαι μόνον ὁ ἀναστάς Ἕλληνας καὶ τιμῶ καὶ δοξάζω τὸν ἀναστήσαντά με!...

Ἐφθάσαμεν ἄνω τοῦ χωρίου μετὰ τοῦ ὀδηγοῦ μου, πορευόμενοι εἰς στενὸν καὶ πετρώδη καὶ δρομίσκον. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἠγείροντο πέτρινοι τοῖχοι, ἄνω τῶν ὀποιῶν διεκρίνοντο ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ μεγάλα τετράγωνα, μὲ πετρώδεις αὐλάς καὶ θεμέλια οἰκιῶν καὶ πηγᾶδια ἀνωρυγμένα. Τινὰ τούτων εἶχον καθαρισθῆ ἀπὸ τῶν πετρῶν κ' ἐντὸς ἐφύετο εἰς ὕψος ὁ καπνὸς καὶ ὁ ἀραβόσιτος.

Ἐκεῖ ἔκειτο ἄλλοτε τὸ χωρίον κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ ὀδηγοῦ μου. Εἰς τὴν ἀριστερὰν τῷ ἀνερχομένῳ συνοικίαν, καλουμένην καὶ σήμερον Τσιγγέλι Μαχαλάς, κατῶκον τοῦρκοι, ἀράπιδες καὶ γύφτοι, εἰς δὲ τὴν δεξιάν, τὸν Βαρούση μαχαλάν, κατῶκον οἱ Ἕλληνες.

Ἐπὶ τέλους ἀνέβημεν δεξιὰ καὶ μετὰ μικρὰς ἀναζητήσεις τοῦ ὀδηγοῦ μου εἰσῆλθόμεν εἰς ἕνα περίβολον, ὃν ἐδείκνυον οἱ παλαιότεροι κάτοικοι ὡς τὴν οἰκίαν τοῦ Ῥήγα. Ὁ περίβολος ἦτο τετράγωνος, εὐρύς, πλήρης πετρῶν. Ὅπως συνειθίζεται ἀκόμη εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἢ οἰκοδομῆ ἦτο κατὰ τὸ τουρκικόν σῆμα. Ὑψηλοὶ περίβολοι εἰς διπλάσιον τοῦ ἀνθρωπίνου ἀναστήματος πείριξ, ὥστε νὰ μὴ δύναται ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς νὰ εἰσχωρήσῃ ἀπ' ἐξῶ καὶ μολύνῃ τὸ οἰκογενειακὸν ἄστυλόν τοῦ οἰκοδεσπότου. Εἰς τὸ βᾶθος τοῦ περιβάλλου οἰκία ὅσον τὸ δυνατόν ταπεινὴ, στενὴ, σκοτεινὴ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας καὶ αὐτὴ μεγάλη ἐμπρὸς διὰ τὰ ζῶα καὶ ἕνα πη-

γαδάκι ἐν τῷ μέσῳ στενόλαιμον διὰ τὴν ὕδρευσιν.

Ἐκτός τοῦ πηγαδίου, ξηροῦ κ' ἐκείνου, τίποτε ἄλλο δὲν φαίνεται ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ Ῥήγα. Καὶ οἰκοδομὴ καὶ περιβόλος περίξ κείνται πέτραι ἐπὶ πετρῶν, ὡσανεὶ ἐσαρώθησαν, ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τὴν ζηλότυπον πνοὴν τῆς τυραννίας. Μόνον μακρὰ κάπαρις, ἐξερχομένη ἀπὸ σχισμάδος τῆς γῆς περιέπλεκε γύρω τὴν πέτραν τοῦ πηγαδίου μὲ τὸ χλωρὸν φύλλωμά της καὶ τὰ λευκά της ἄνθη ὡς νὰ ἐστεφάνου τὴν πηγὴν, ἥτις ἐπότισεν ἄλλοτε καὶ ἠνδρώσε κ' ἴσως ἔδωκε τοιαῦτα αἰσθήματα εἰς τὸν θεόληπτον ψάλτην.

Ἐκάθισα ἐπὶ τῶν πετρῶν καθήδρως καὶ συγκεκινημένος. Ὁ ἥλιος, ἂν καὶ πρωῖα ἀκόμη, κατεφλόγιζε τὰς ἐκτάσεις κ' ἔκαμνε τὸ βουνὸν ν' ἀναδίδῃ λάθας. Κάτω ἐξετείνετο τὸ χωρίον σιωπηλὸν καὶ τὸ δάσος ἤρεμον, ὡσεὶ ἀποκαρωμένον ὑπὸ τὴν φλόγα· ἔπειτα ἤρχετο ἡ πεδιάς, αἱ παχεῖαι νομαὶ ὅπου ὁ Ἀπόλλων, ταπεινὸς καὶ ἄσημος βοσκός, ἐνόμεισε τὰ ποιμνία τοῦ Ἀδμήτου· ἔπειτα μακρὰ καὶ βαθυγάλανος ἠπλοῦτο ἡ Κάρλα, ἡ καλλίνας Βοιθίης τοῦ Εὐριπίδου· καὶ ὅπισθεν ἔκλειε τὸν ὀρίζοντα τὸ Πήλιον, συγχέομενον μετὰ τοῦ Ἀμυρικοῦ πεδίου.

Ὁ ὀδηγὸς μου ἀφοῦ μ' ἔφερεν ἀπεμακρύνθη εἰς τὰ ἔργα του κ' ἔμεινα μόνος ἐκεῖ, μέσῳ τῆς ἐρημίας καὶ τῶν ἐρειπίων, παρ' αὐτὴν τὴν κοιτίδα τοῦ Ῥήγα. Ἀδιάφορον ἂν δὲν εἶνε δι' ἐπιγραφῶν ἀποδεδειγμένον, ὅτι ἐκείνη ἦτο ἡ οἰκία καὶ οὐχὶ ἄλλη παρέκει. Τὸ ἴδιον κάμνει. Ἦτο αὐτὸς ὁ τόπος ὅστις τὸν εἶδε γεννώμενον· ἦτο αὐτὴ ἡ γῆ ἥτις τὸν εἶδεν ἀναπτυσσόμενον, ἀνδρούμενον· ἦτο ὁ ἴδιος ἀήρ ὃν ἀνέπνευσαν τὰ μεγάλα στήθη του· ἐκείνος ὁ ψίθυρος τὸν ἐλίκνισε, τοῦτο τὸ δένδρον τὸν ἐνέπνευσεν, ἐκείνη ἡ πηγὴ τὸν ἐπότισε, τοῦτο τὸ ξηρὸν βουνὸν εἴλκυσε περισσότερον τὴν ἀγάπην του. Καὶ ὀλόκληρος ἡ περίξ εἰκὼν ἐζωγραφήθη εἰς τὴν φαντασίαν του· οὗτος ὁ αἰθὴρ καὶ τοῦτο τὸ μωσχόβόλημα τοῦ χόρτου τὸν περιέλουσε καθ' ἣν στιγμήν ἔκλειε τὸ ὕστατον τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ τὸν βρόχον τοῦ δημίου.

Ἐμεινον ἐκεῖ ἀκίνητος καὶ σιωπηλὸς ὡς εἰς ἔκστασιν. Τὸ ξηρὸν ἐκεῖνο πηγαδάκι καὶ ὅλος ὁ περίξ χώρος ἀνέδιδον ἀναθυμιάσεις, ὡς αἱ μυθολογούμεναι ἐκείναι τῶν μαντείων, αἵτινες ἔκαμνον ἀλλόφρονας τὰς ἱερείας. Κ' ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὴν ὥραν ἐκείνην, μυρίαὶ λόγχοι νὰ προσέβαλλον τὰ στήθη μου καὶ χίλια ἀστραπτέρὰ ξίφη νὰ ἐκρέμαντο ἄνω τῆς κεφαλῆς μου, δὲν θὰ ἐδίσταζα κ' ἐγὼ νὰ φωνάζω στεντορεῖως :

— Πρὸ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς μου ἐπίθυμῶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος μου !

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΟΙΗΜΑ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Τὸ κατωτέρω ποίημα τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου, ἄγνωστον τέως καὶ μὴ περιληφθὲν εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐκδόσιν τοῦ ἔργου του, εὐμενῶς ἐδόθη πρὸς τὴν Ἑστίαν πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Βαλαωρίτου υἱοῦ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ.

Η ΞΑΝΘΟΥΛΑ

«Μ' ἀρέσ' ἡ θάλασσα γιὰτι μοῦ μοιάζει,
Μ' ἀρέσει, σ' ἀκουσα νὰ λὲς κρουφά.

Πότε ἀγριεύεται, βογγαίει, στεναίξει,
Καὶ πότε ὀλόχαρον παίζει, γελᾷ »

«Δὲν εἶν' ὀλόξανθη σὰν τὰ μαλλιά μου ;
Δὲν εἶν' ὁ κόρφοσ μου σὰν τὸν ἀφρὸ ;
Μέσα στὰ μάτια μου τὰ γαλανὰ μου
Δὲν ἔχω κύματα, τάφο, οὐρανὸ ; »

«Μ' ἀρέσ' ἡ θάλασσα γιὰτι μοῦ μοιάζει,
Κι' ἄς ἔξῃ μέσα της κόσμο θεοῖα.
Μὴ 'ς τὴν καρδοῦλά μου, μὴ δὲ φωλιάξῃ,
'Αγάπῃ ἀχόρταγῃ, σκληρῇ φωτιά ; »

Κ' ἐγὼ ἐχαυρόμουνα ποῦ χολιασμένη
Φαρμάκι μῶσταζες μέσ' 'ς τὴν ψυχῇ,
Τὴ ζήλειά σου ἔβλεπα ξαγριεμένη...
'Σ τὰ χεῖλῃ σου ἔβραζε κάθε πνοή.

Τότ' ἐκρεμάστικα 'ς τὴν τραχιλιά σου,
Τὴ φλόγα σῶσθυσα μὲ δυὸ φιλιὰ,
Τὴν ὄψῃ ἐθύθισα μέσ' 'ς τὰ μαλλιά σου,
'Σ τὸν κόρφο σου ἔστῃσα κρουφὴ φωλιά.

«Κῦμά μου ἀνήμερο, ψυχὴ μου φθάνει
Μὴ μ' ἀγριεύσαι, πλάγιασ' ἐδῶ...
Θάμαι γιὰ σένανε γλυκὸ λιμάνι
Τί ἀξίζει ἡ θάλασσα χωρὶς γιαιλό ; »

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Ε Δ Ω Κ' Ε Ξ Ε Ι

Πένθιμος ἀπογραφή

Γαλλικὴ ἱατρικὴ ἐφημερίς ἐφθασεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἐνιαύσιος θνησιμότης ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀναβαίνει ὡς ἔγγιστα εἰς 33 ἐκτομύρια. Ἐκ τούτου ἔπεται, ὅτι ἀποθνήσκουσι κατὰ μέσον ὅρον ὑπὲρ τὰς 91 χιλιάδας ἀνθρώπων καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἤτοι 3,730 τὴν ὥραν. Ἡ γνῶσις ὅτι 62 ἀνθρώποι ἀποθνήσκουσι κατὰ πᾶν λεπτὸν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς κατὰ γῆν καὶ θέλασαν εἶνε τῷ ὄντι τὸ μελαγχολικώτατον πόρισμα τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἐξηγεῖ διατὶ ὁ θεὸς ὠργίσθη, ὡς ἱστορεῖ ἡ Γραφή, κατὰ τοῦ Δαυὶδ θεσπίσαντός πο.ε τὴν ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Ἡ αὐτὴ ἐφημερίς, ἐξακολουθοῦσα τὰς παρατηρήσεις τῆς, προσθέτει ὅτι τὸ ἐν τέταρτον τῆς γενεᾶς ἀποθνήσκει πρὸ τοῦ ὀγδόου ἔτους, καὶ τὸ ἡμισυ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου ἐεδδόμεν· ὁ μέσος ὅρος τῆς ζωῆς εἶνε οὐχ ἥττον ὑπὲρ τὰ τριακοντακτὴ ἔτη.